

# A duális képzés a munkahelyteremtés csodaszere?

Orbán Viktor bejelentette, hogy a munkahelyteremtés érdekében a német duális szakképzés váltja a jelenlegi, több sebből is vérző rendszert. Az áttérés rövid távon ésszerűnek tűnik, de hosszabb távon a diákok és a munkaerőpiac sem biztos, hogy jól jár. Vesztesei a pedagógusok lehetnek, tisztázatlan a tankötelezettség kérdése is.

A bejelentés nem váratlan, a terv benne volt a KDNP oktatási programjában is. Hoffmann Rózsa oktatásért felelős államtitkár meg is erősítette ezt júniusban, bár hozzátette, a szakképzés a nemzetgazdasági minisztériumhoz került. A foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkár szeptember elején már szintén vázolta, hogy lerövidítik a szakképzési időt, és gyakorlatorientálttá teszik a képzést. Czomba Sándor szerint a manuális tudást igénylő szakmáknál 3-4 éves képzést lehetne bevezetni, ahol az alapokat tanműhelyekben szereznek meg a diákok, majd a gyakorlóhelyen „élesben” alkalmazhatnák tudásukat.

## Mi is az a német modell?

Németországban a leendő „szakik” elméleti képzése az iskolákban, a gyakorlati képzés pedig az üzemekben zajlik. A szakiskola, az úgynevezett Berufsschule tantárgyai között vannak általános tárgyak és a szakelméletet, szakmai számítást, szakrajzot és egyéb gyakorlati szakismereteket felölelő tárgyak. A tanulók gyakorlati alapképzése pedig jórészt üzemekben, termelés közben zajlik. Az üzemek feladata elsősorban a szakmákhoz tartozó jártasságok, készségek, ismeretek közvetítése. A szakképzés ideje 3-3,5 év. Magyarországon a tankötelezettség jelenleg a diák 18 éves koráig tart, a részletek kidolgozása során nyilván erre is gondolniuk kell a törvényalkotóknak. Egy hároméves szakképzés után ugyanis a diákok jellemzően 17 évesen kerülnének ki a munkaerőpiacra. Átmeneti megoldás lehet erre – a szintén Czomba Sándor által felvázolt egyéves továbbfoglalkoztatási rendszer, amely a hároméves képzés végén letett szakmai vizsga után egyfajta gyakornoki esztendő lenne. E gyakorlatok munkabérét az állam támogatná,

persze ez esetben ennek forrásait kellene megtalálni. A másik kényes pont, hogy amint az üzemekbe, vállalatokba delegáljuk a gyakorlati képzést, a gyakorlati tárgyakat ma tanító pedagógusok egy része feleslegessé válik.

## A szocialista nagyüzemekben is volt gyakorlat

A rendszerváltás előtt Magyarországon is ismert volt egyfajta duális modell, az akkori szakmunkásképzősök egy része szocialista nagyvállalatoknál „gyakorlatozott”, ami – tegyük hozzá – sokszor egyfajta inasi, „tedd ide-tedd oda” szerepnek felelt meg. A nagyipar leépülésével azonban nemcsak a munkahelyek, hanem a szakmunkástanulók gyakorlati képzési lehetőségei is megszűntek, vagy legalábbis jórészt beszorultak az iskolai tanműhelyekbe. Az előző kormány ezek korszerűsítését – jelentős uniós pénzekből – integrált intézményekben, úgynevezett TISZK-ekben próbálta megoldani több-kevesebb sikerrel. Emellett bevezette a tanulószerveződés intézményét is, ez viszont nem volt túl népszerű a vállalatok körében, mert bár járt bizonyos állami támogatással, a túlzott adminisztráció elretentette a munkaadókat.

Jelenleg sem példa nélküli itthon a duális modell: a magyar vállalkozások 5,1 százaléka fogad szakmunkástanulókat, ami évi 48 000 diák kiképzését jelenti. Kassai Róbert, az Európai Kis- és Középvállalkozások Szövetségének (UEAPME) egy közelmúltbéli konferencián azt vetette fel, hogy a kormánynak – a kis- és középvállalkozások megerősítésével párhuzamosan – a mult cégeket is be kellene vonni a magyar szakmunkások képzésébe. „Ahogy a beszállítói arányt is előírják, úgy kellene előírni a Magyarországon működő mult cégeknek azt is, hogy hány tanulószerveződéses helyet kell a magyar szakmunkásképzés számára

fenntartani” – mondta. Így talán el lehetne érni a német és osztrák szintet, ahol a vállalatok 15-20 százaléka tart fenn tanulólétyet, és veszi igénybe az ezzel járó állami kedvezményeket. Ausztriában 5000 euró jár a gazdasági társaságnak egy tanuló után, aki emellett bérben is részesül a munkájáért.

## Harminc százalékkal nő a gyakorlat

Orbán Viktor kiemelte, hogy a változásról megállapodást ír alá a kormány a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarával (MKIK). „A magyar szakképzés alapproblémája az elmúlt időszakban az volt, hogy a képzésből kikerülő száma és képzettsége nem felelt meg a gazdaság igényeinek. Ez azt jelenti, hogy az egyébként nagyon alacsony presztízsű fizikai munkaterületeken – döntően az építő-, a szerelő-, illetve gépiparban –, valamint az idegenforgalom és a vendéglátás területén, jelentős szakemberhiány alakult ki – mondta el az MTI-nek Bihall Tamás kamarai alelnök.

Bihall kifejtette, hogy Magyarországon jelenleg harmadannyi gyakorlati óra van csak az egyes szakmák tanulásában, mint a német szakképzési rendszerben.

A duális képzés nagy előnye, hogy a diákok valódi munkahelyen valódi munkatapasztalatot szerezhetnek, és az üzemek is „kinevelhetik maguknak” a jövőbeli munkatársaikat. Sokkal gyakorlatibb ismeretekhez jutnak a leendő szakmunkások, ami jobb esélyeket nyújt az elhelyezkedésükhöz is. Ugyanakkor kellő garanciák hiányában félt, hogy egyes üzemek csak olcsó munkaerőt látnak a diákokban, és az sem biztos, hogy készek a szakszerű képzésre.

A cikk Balla István (fn.hu, 2010. 10. 21.) cikkének rövidített változata